

Cestovní zpráva

Účel cesty: Návštěva františkánských klášterů v Maďarsku, prohlídka výstavy o sv. Janu Kapistránovi ve Vojenském muzeu v Budapešti

Trvání cesty: 10. – 12. července 2006

Zprávu podává: Mgr. Jitka Křečková, I. oddělení NA

PhDr. Eva Drašarová, CSc., ředitelka NA:

V červenci 2006 jsem přijala laskavé pozvání provinčního ministra české provincie bratří františkánů P. Jana Marii Vianneye Dohnala, OFM, abych se spolu s ním a jeho spolubratrem P. Petrem Regalátem Benešem, OFM, zúčastnila zahraniční cesty po maďarských kláštorech františkánů. Cesta se uskutečnila ve dnech 10. – 12. července 2006. Pozvání bylo se vším všudy, provinční ministr hradil veškeré mé cestovní výlohy, o ubytování a stravu se postarali maďarští bratři.

Hlavním bodem programu byla návštěva výstavy o sv. Janu Kapistránovi ve Vojenském muzeu v Budapešti. Kult sv. Jana Kapistrána (1386 – 1456) je pro františkány observanty mimořádně důležitý. Sv. Jan Kapistrán byl vůdčí osobností Řádu menších bratří, působil v několika evropských zemích, mj. založil první rakousko-česko-polský vikariát františkánů observantů a uvedl bratry do českých zemí. Měl velkou zásluhu na shromáždění křesťanského vojska a vítězství nad Turky v bitvě u Bělehradu roku 1456. Roku 1690 byl svatořečen, roku 1984 byl prohlášen za patrona vojenských kaplanů. Na výstavě v Budapešti bylo možné shlédnout originály vzácných dokumentů i předmětů zapůjčených různými kulturními i řádovými institucemi, které se týkaly přímo života tohoto významného řádového světce, jeho kultu, popř. dokreslovaly historické události doby, ve které žil a na kterých měl případně svůj podíl. Česká provincie bratří františkánů na výstavu zapůjčila kopii Kapistránova portrétu z cca 1490 od Thomase Burgmaira a dochovanou část jeho pláště z poloviny 15. století. Oba tyto exponáty byly vystaveny také na výstavě pořádané k 400. výročí příchodu bratří františkánů do kláštera Panny Marie Sněžné v Praze, konané ve dnech 28. září – 13. listopadu 2004 v konventu Panny Marie Sněžné. Výstavu tehdy uspořádala Provincie bratří františkánů společně se Státním ústředním archivem v Praze. Maďarská výstava bude pro velký zájem veřejnosti prodloužena až do 31. 12. 2006.

V rámci cesty jsem měla možnost si prohlédnout archiv maďarské provincie františkánů a pohovořit s řádovým archivářem P. Peregrinem o problémech spojených s péčí o tento archiv. V Maďarsku byla situace řádů během komunistické vlády ve 2. polovině 20. století odlišná od situace v bývalém Československu, kde byly mužské řádové instituce v dubnu 1950 úplně zlikvidovány; některé kláštery mohly, i když omezeně a pod dohledem, legálně existovat. Archiválie františkánů byly v tomto období částečně uloženy ve státních institucích, především v univerzitní knihovně v Budapešti. Po nástupu demokracie byly františkánům vráceny, v univerzitní knihovně však stále ještě část z nich zůstává. Nejvzácnější listiny a rukopisy byly v 50. letech před komunisty ukryty a donedávna se o nich nevědělo. Našly se v jedné budově během rekonstrukce stoupaček ve sklepních prostorách pod sociálním zařízením v neporušeném stavu.

V archivu maďarské provincie františkánů jsou uloženy podobně jako u nás listiny, rukopisy, aktový materiál, mapy apod. od nejstarších dob až po současnost. Archiv je uložen ve zvláštních místnostech v areálu jednoho z budapešťských františkánských klášterů, ve kterém sídlí i provincialát. Se zpracováním novější části provinčního archivu, kterou tvoří především aktový materiál, vypomáhá františkánům externí vědecký pracovník. Kromě archivu františkáni spravují i rozsáhlou knihovnu. Soubor vzácných starých listin bude v příštím roce digitalizován v rámci projektu digitalizace listin středoevropských klášterů a biskupství, který realizuje Institut zur Erschliessung und Erforschung kirchlicher Quellen v St. Pölten.

Kromě tří františkánských klášterů v Budapešti jsme navštívili ještě klášter v Szegédu a i zde jsme se setkali s velmi vřelým přijetím. V klášteře v Szegédu sídlili v komunistické době vojáci, areál byl proto velmi poničen a bratři ho postupně velmi citlivě rekonstruují. Město Szegéd bývá často postihováno povodněmi, poslední byla na jaře roku 2006. První a zároveň nejmenší zaznamenaná povodeň ve 2. polovině 19. století město zničila nejvíce. Tehdy znovu obnovené město bylo postaveno tak, že je dnes na povodně již mnohem lépe připraveno. Ve sklepních prostorách františkánského kostela i konventu však stále stojí voda, která nemůže být odčerpána, aby nebyla narušena statika všech budov. I zde jsme absolvovali prohlídku klášterního areálu včetně místnosti, ve které mají bratři uloženy předměty patřící do jejich muzea, a knihovny.

Na zpáteční cestě jsme se ještě zastavili v Ostřihomi, kde jsme si prohlédli katedrálu a Muzeum křesťanského umění. I v Ostřihomi nás provázel P. Peregrin, který nám jak v Budapešti tak zde poskytoval zasvěcený výklad.

V Praze dne 15. července 2006

Mgr. Jitka Křečková